

Előfizetési díj.

Videkekre postán vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre	12 fr.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy óra helyben	1 „
Videkről egy hónapra előfizetést nem fogadunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler
Wien
Wallischgasse Nr. 10.

Nyilttóri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállás:

Belkirály-utca szeglet trenesin-vár 7. szám, hová a lap szel-
lemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb cikkek díjaztatnak.

Késziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A

„KELET“

politikai és közgazd. napilap

1874 évi folyamára.

„KELET“ előfizetési ára:

Egy évre	12 frt
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legczélszerűbben pos-
tai utalvánnyal kiadó Stein János könyv-
kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tiszttelepéldánnyal szolgálunk.

A „KELET“ kiadóhivatala.

A román-magyar vasuti csat-
lakozás.

A Romániával eszközendő két vasuti
csatlakozás, az orsovai és brassói elhatározott
tényképpen áll előttünk.

A mily nagy aggodalommal néztünk azon
esetűsége elé, hogy az orsovai csatlakozás ha-
tározatasság el csupán, ép oly nagy megnyug-
vásunkra van a határozat, hogy a két vonal
egyszerre fog kiépülni.

Nem tagadjuk, hogy némileg jogosult azok
igénye, kik előbb a brassói vonalat kívánták
kiépíttetni, hogy ez által a keleti vasut zilaít
piénzügyi viszonyain segítve legyen, részünkről
azonban két egymástól eltérő nagy hivatást tu-
lajdonitunk a két vonalnak, sőt azt is tagad-
juk, hogy határozottan versenylvonalok volná-
nak s így nem tartjuk indokoltnak azon ki-
vánságot sem, hogy két különböző hivatásu
nagy közlekedési ut közül, egyiknek némi elő-
nyéért egészen elejtsük a másikat, midőn az
ezen elejtésből keletkező kár bizonyára sok-
szorososan felülmúja a hasznót, melyet például
az orsovai elejtése egyidőre a brassóinak oko-
zott volna. Magyarországra nézve mindkét vo-
nal égető szükségét elégíti ki; összeköttetésbe
lépünk általuk Kelettel és hogy Kelet mily

„KELET“ TÁRCZÁJA.

A két Wesselényi.

Erdélyi élet- és korrajz Szilágyi Ferencz
m. tud. akadémiai tagtól.

(Vége.)

Ennek következtében a felség 1794-ben juli-
us 23-án kelt, a guberniumhoz intézett királyi lei-
ratában, b. Wesselényi Miklósnak az országgyűlés-
ből kirekesztését megparancsolta s „eundem tanquam
qualitatis de lege, signanter articulo XI. mo an-
ni 1491. requisitis destitutum a celebrandis hoc an-
no comitis remotori volumus.“ A törvényhozó-
tűlet ellen a végrehajtó hatalmat képviselő ható-
ságok részéről elkövetett súlyos sérelem jelentősé-
gét magyarázni nem kell: az országgyűlés egy tag-
ját, annak tudta és beleegyezése nélkül, onnan ki-
zárn, ugy szólva: nem csak egy személy, egy kö-
vet ellen irányzott csapás, de törvényszegés is volt,
mi az egész országgyűlés jogának, valamint tekin-
télyének csorbitását és számba nem vételét magában
foglalta.

Mint gondolni lehet, b. Wesselényi Miklósnak
mint regalistaának az országgyűlésből kirekesztése,
főkép az illető megyének igen kedvetlen s a ke-
délyeket felzaklató benyomást okozott, mi kétségen
kívül az egész hazában részvétel és visszhangra
talált.

Királyi rendeletből az erdélyi országgyűlés
1774 ben nov. 11-re egybehívatván, — ez alkalom-
ból Közép-Szolnokmegyében is követválasztás végett
a megyei rendeket Sámsonhá sept. 10-re összehí-
vák: midőn a jegyzőkönyv szavai szerint: „közönsé-
ges és megegyezett akadással deputatusoknak rendel-
tettek a reformátusok részéről, báró hadadi Wesse-
lényi Miklós, a katolikuskok részéről pedig udvarhe-
lyi Linker Mihály.“

Ime! ez volt az illető megye válasza s hatá-
rozott felelete a kormánynak id. b. Wesselényi Mik-
lóst az országgyűlésből kitiltó rendeletére s mint e
dieta jegyzőkönyvéből lehet látni: a báró ott kettős,
u. m. királyi hivatalosi és követi minőségben volt
jelen a tanácskozáskor azonban mint a megye bi-
zodalmaival megítélt követ vett részt s azok között
ült. Ehez hasonló példát az erdélyi országgyűlések
évkönyveiben alig lehetne találni.

E szakasz több részében el van mondva:

1) B. Wesselényi Miklós magaviselete az 1794
—95-beli erdélyi országgyűlésen.

2) Az njonczok elbocsátásáért ellene indított
újabb perének folyama és kimenetele, midőn teljesem
fölmentetett.

3) Az erdélyi, névszerint kolozsvári nemzeti
színház történelme a főbb aratokban, melynek báró
Wesselényi Miklós, ugy szólva, egyik alapítója s
míg élt főpártfogója volt. Legyen itt megemlítve,
hogy azon színházban, még pedig a piacz-soron
levő gróf Rhédei-báznak, az első előadás 1792-ben
november 16-án „A titkos ellenkezés“ című darab-
bal volt.

4) Id. b. Wesselényi Miklósnak néha heves és
rendzavaró magaviselete Közép-Szolnok megye köz-
gyűlésein, mi természetesen rá nézve kedvezőtlen kö-
vetkezés nélkül nem maradt.

5) Id. b. Wesselényi Miklós sokféle tapasztal-
ással gazdag s különböző viszontagságot látott élte
vége felé Közép-Szolnok megyének néhány évig
főispáni helytartója volt s e hivatalt Zsibón 1809-
ben október 25-én történt haláláig dicsőrelesen
folytatta.

nagy anyagi felvirágzását eszközölheti hazánk-
nak, talán felesleges ismételnünk. Többszörö-
sen hangsúlyoztuk, hogy a fejlettebb ország-
nak fejletlenebb áruipacsa: Magyarország, mint
az iparnak alsóbb fokán álló ország, a szom-
széd műveltebb tartományokból fedezi legtöbb
ipari szükségletét s ha most elképzeljük, hogy
Kelet nagy része e tekintetben ránk lesz utal-
va, meghat a virágzó jövő képe, mely hazai
iparunk gyors előhaladását tárja elénk.

Egy viláfgorgalmi vonal a tengerig a za-
jos világtól oly távolesó, magába zárt, elhagya-
tott erdélyi részekben keresztül, egy jobb jövő
vigasztaló anyalaként lebeg előttünk.

Mi közvetlen szomszédjában majdnem Ke-
letnek, csak nyugatról hallottunk, csak nyugat-
on keresztül ismertük ez országokat. A nagy
áruforgalom áramlat pedig, mely Kelet és Nyu-
gat egymással ellentétes vidékei közt fennáll,
a legtermészetesebb közeputat, hazánkat tel-
jesen kikerülte, alattunk és felettünk haladt
el s ha ez a nagy áru-csere hazánkat is
érintette, csupán természetellenes közvetett uton
tette azt.

A Feketetengerig, Galaczig fog haladni
a brassói vonal és épen ez biztosítja ránk nézve a
nagy előnyt és épen ez különbözteti meg ér-
dekeire nézve is az orsovai vonaltól.

Bármely körülmények közt is e vonal
marad Magyarország legrövidebb összekötő vo-
nala Dél-Kelettel s a Feketetenger útján egy
annyira különböző forgalomnak ere, melyet az
orsovai vonal semmi körülmények közt sem
ronthat meg.

Nincs tehát, ismételjük, ok a féltékeny-
kedésre az orsovai vonallal szemben, a szer-
ződés, mely Romániával kötött — feltéve,
hogy lelkiismeretesen teljesített fog — telje-
sen megnyugtathatja az erdélyi részeket.

Van azonban e vasuti csatlakozás tárgya-
ban megkötött szerződésnek a forgalmi érde-
keken kívül, politikai fontossága is. Hazánkban
a daco-román ábrándok s a rokonszenv, mely-
lyel e földöntúli fogalmak a románság egy
része által künn is felkaroltattak, a féltékeny-
ség, melyet Románia az újra megerősödő ma-
gyar állammal szemben tanusított, legkevésbé
sem volt alkalmas arra, hogy az egymásra
utalt két szomszéd országban egymás iránt a
bizalmat felkeltse.

Románia multja pedig szoros összeköté-
tésben áll hazánk multjával s Havasalföldnek
kevesebb panaszal lehet az egykori magyar védnök-
ságra mint a törökre. Öröme szolgálhat Magyar-
országnak, hogy most már Románia azon pon-
tra helyezkedett, hol a béke s a közös felvirág-
zás kora kezdődik.

Óhajtuk, hogy a hazánk határai közt le-
vő román nemzetiségi izgatók is okuljanak a
barátságos viszonyon. Saját testvéreiknek nyitja
meg Magyarország kapuit s a józan anyagi
haladás terén nyujtanak jobbot egymásnak;
vége szakad itt a területi hódításokra áhító
phantasmagoriáknak s mi bizton reméljük, hogy
a közekedés, melyet e vasutak fognak eszkö-
zölni, magával hozza a béke mulhatatlan első
feltételét, hogy a különböző nemzetiségek meg-
ért s ék egymást.

— A Deákpárt, folyó hó 10-iki értekezletén
folytatta az incompatibilitási tjavaslat tárgyalását. A
(2 §. f) pontjából Pauler miniszter indítványára ki-
hagyatván e szavak: „vagy az állam“ így állapitta-
tott meg: „az állam kegydíjassai“ (országos képvisé-
lők nem lehetnek.) A 3 és 4 §. változatlan maradt;
mellőztetvén Hedry Ernő által e két § közé javasolt
új §. mely szerint a képviselő mandátumának lejártá
után két évig nem nyerhet.

Az 5. §-ba beszúrattott, hogy azon képviselő,
kinek állása incompatibilis, igazolása után 48-óra
alatt köteles lemondani és azt az elnöknek írásban
bejelenteni tartozik. A 7. §-ból kihagyatott a 3 be-
kezdés, mely szerint a képviselő (hivatalnok) ha elő-
léptetettik, köteles lemondani. A többi §. változat-
lan maradt.

Tavaszy azon indítványa, hogy e tjavaslat élet-
beléptetése előtt, tehát még ezen országgyűlés tar-
tama alatt befejeztessék a főrendi ház szervezése,
hogy az incompatibilitás ott is érvényesíthetethes-
sék, ezuttal mint nem ide tartozó mellőztetett.

— Az állam és egyház közti viszony rende-
zése tárgyában kiküldött bizottság e hó 10-én d. u.
5 órakor tartott ülést az albizottságnak a polgári
házasság behozatala iránt tett jelentése tárgyában.

Az általános tárgyalásnál Zsedényi Ede szólt
a polg. házasság behozatala ellen; felhozta többek
közül, hogy még ideolást e kérdés, e házasság
nem kívánja oly sürgetőleg s azután bántja a fe-
lekezetek vallási érzületét. Általában nézete szerint
előbb az általános házassági törvény hozandó be.

Ennek ellenében az albizottsági jelentést első
sorban Szentimrey Elek, Molnár Aladár, Tisza K.,
Csengery védelmezték. Madarász szintén szerette vol-
na, ha a házassági jogviszony szabályozása iránti ja-
vaslat a polgári házasság kérdésével egyidejűleg tár-
gyaltatható; de mintán azt hiszi, hogy a bizot-
ság különös tekintettel a polgári házasságra küldet-
vén ki, s mirtán az egyiket a másikért veszélyeztet-
ni nem akarja, örömmel üdvözlö és elfogadja a je-
lentést. Ezután az albizottsági jelentést általánosság-
ban elfogadta a bizottság.

A részletes tárgyalás alkalmával az a) pont
oda módosított, hogy a házasságok polgárilag ki-

zárólag polgári hatóságok, rendszerint községi elő-
járóságok előtt köthessenek és pedig oly módon“ stb.
a többi marad a szöveg szerint. A c) ponthoz hoz-
zátdalott, hogy a fő feladat lesz a házassági aka-
dályok megítélése és általában a házasság kétes ne-
hézsegeire nézve módzatokról gondoskodni. A jelen-
tés egyéb része változatlanul elfogadtatott.

Bukuresti szemle.

Bizonyára nem érdekli önöket annyira a szerb
román testvéreskedés, mint a vasuti összeköttetések
feletti országgyűlési beszédek, melyekben annyiszor
emlegették önöket a Metropolián, mint nem fogják
emlegetni egy emberkor alatt sola. Azt már tudják
önök, hogy az itteni országgyűlés nagy többséggel
fogadta el mind a brassói ploesti, mind az orsova-
vereserővai összeköttetést. Czélom az országgyűlési
beszédeket bár röviden, de mégis lehető híven meg-
ismertetni önökkel, mert ezek a beszédek egyuttal
hazánk vasut-történelmének is fontos adatai lesznek;
másfelől önök is megismerik az itteni mindkét párt
nevezeteseb szónokait s beszédeik után fogják méltá-
nyolhatni a fehér és veres pártot. Térjünk tehát a
dologra.

Boereskő külügyminiszternek az összeköttetések
tárgyában e hó 1 én beadott előterjesztése nem csak
hosszuságára, de belértékére nézve is remek mű s
ha ön több helylyel rendelkeznek, ugy a „Kelet“-en
egészen kellene közölni. Most csak a brassói össze-
köttetésre vonatkozó tételeket irom ide. Előrebocsát-
ván a vereserővai összeköttetést, így folytatja: Val-
jon következik-e ebből, hogy a Brassó-ploesti vonal a
Tömösön át — Predéu — hátrányos leend és nem
fog jövedelmezni? Épen nem! A kebli forgalom
kívül, a mely mint mondám jelentékeny, főleg a te-
legai sóbánya által, ez a vonal a megnyitás első
napjától kezdve meg fogja lendíteni azon fontos és
százados forgalmat, mely Erdély és Románia között
létezik. A kereskedeimi viszony főleg az iparos és
munkás Brassó városa által, ezen két ország között
előforduló áruforgalom, sőt továbbá az állami meg-
készszerződik a vasuti forgalom állandósításával. Azon-
ban még más elemek is vannak, melyeknek szintén
egyes befolyásuk van a mi vasutunk felvirágzásá-
ra. Ezen elemeket képezni fogják az Erdélyből, Ma-
gyarhon egy részéből való kivitel Odesszába a Fekete
tengeren és az Olasz, Francia, Angolországokból
való bevitel. A Brassó-brailai távolság csak 289 ki-
lometer. Megnyilván az a pálya a Fekete tengerre,
Erdély a mely eddig el volt zárva, dus talajának
és iparának minden természet nagy mennyiségben vi-
heti ki a tengerekre. Mind csak ezen a vonalon fog-
ja kapni Erdély a fogyasztási cikkekkel Dél-Euró-
pából, Francia- és Angolországokból s.t. tehát olyan
cikkekkel, melyeket nem kaphat a hosszú és drága
Bécs-budapesti vonalon. Romániára nézve is fontos
leend ez a vonal, mert ezen szállíthatandja terméseit

telment, de azon éyben ősszel a porosz-francia ha-
boru kitörvén, e miatt a császári székvárosban hosz-
szabb ideig volt kénytelen mulatni s utlevélet csak
1807-ben márcziusban kapta ki, melylyel Mar-
burgba kiment, hol több tudományok közt a jogot,
valamint a Code-Napoleonra vonatkozó eldoadást is
hallgatta.

Az 1807-ik esztendőben Marburgból az ősi
szünidők alkalmával az egyetemről kapott utlevéllel
Párisba ment, hol neki az ottani osztrák cs. k. kö-
etség a Bécsbe visszatérésre szolgáló utlevélet adott,
midőn irományait a bécsi cs. kir. udvari rendőri
főhivatalnak benyújtotta. Ez udvari dicasterium
azokból láta s győződött meg Tókes János két
nagy vétsége felől, t. i. hogy bár mint theologus
ment ki Marburgba tanulni, ott mégis mint már
említve volt, a jogra valamint a Code-Napoleonra
vonatkozó leezkéket is hallgatta, továbbá: noha
a külföldre kimenésre őt jogosító utlevél szerint,
neki Párisba utazni nem lehetett volna, e fővá-
rost mégis meglátogatta s visszatérése után, azon
fővárosról s Franciaországról is dicsőreleg nyilat-
kozott volna. E két bűn volt az ok, melyekért a
bécsi rendőri főhivatal kívánatára Tókes Jánost az
erdélyi udvari kancellária egyik tanácsosa által for-
maszerint megdorgálta s őt a hasonló beszédektől
tartózkodásra, általában nagyobb vigyázat- és óvatos-
ságra intette.

Ha azon időben Ausztriát bizonyon tekintetben
rendőri államnak — Polizei-Staat — neveztek s a
bíródalom kormányzatában uralkodó elvek és rend-
szerint e czimmel illették. — mennyiben volt azon
állítás az igazsággal megegyező? ezt az értelmes ol-
vosó ítélletére kell és lehet bízni.

A mű, bírálát végett kiadatott b. Kemény
Gábornak és Jakab Eleknek.

